

MÜCADELE ALANI VE ORDULAR

Yanda ortadaki diyagramda (şekilde) ders boyunca kullanacağımız satranç tahtasını görmektesiniz .

Tahtadaki sütun ve sıraların sayısını söyleyebilir misiniz? Doğru ufak karelerden oluşan 8 sütun ve 8 sıra var ve bunlar daha büyük kareler oluşturmakta. Sütunlara bundan sonra **DİKEY**, sıralara da **YATAY** adını vereceğiz. Herhalde hemen satranç tahtasında kaç ufak kare olduğunu söyleyebilirsiniz. **8 YATAY** ve **8 DİKEY**. Sekiz kere sekiz almış dört eder. İşte bu kadar kare vardır. Tahtada kareler açık ve kapalı renkli olarak ikiye ayrılırlar. Açık renkli olanlara **BEYAZ KARELER**, kapalı renkli olanlara **SİYAH KARELER** diyeceğiz.

TAHTANIN SAĞ KÖŞESİNDE NE RENKTE KARE VAR? Evet doğru: **BEYAZ KARE**

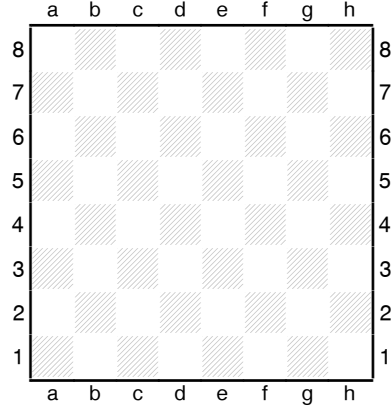
Ne zaman satranç tahtasının başına otursanız sağ tarafınızda kalan karenin **BEYAZ KARE** olmasına dikkat ediniz. Tahtanın kenarındaki harfleri ve numaraları görebiliyor musunuz? Her **DİKEY** soldan başlayarak ç ve ğ hariç a'dan h'ye kadar harflere sahip ve de her **YATAY** 1'den 8'e kadar sayılandırılmış durumda.

Bu sayede her kareye bir isim verebiliriz. Sadece seçtiğimiz kareye denk düşen harfi ve sayıyı bulmamız yeterlidir. Karenin ismini, önce harfi sonra sayıyı söyleyerek belirleriz.

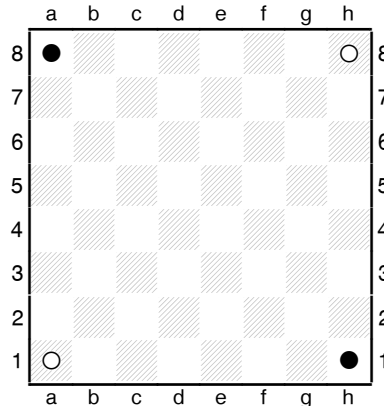
Örneğin köşelerdeki karelerin isimleri nelerdir? Evet doğru; a1, a8, h1 ve h8. Belki de

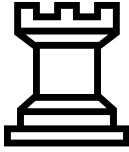
Bölüm 1

15

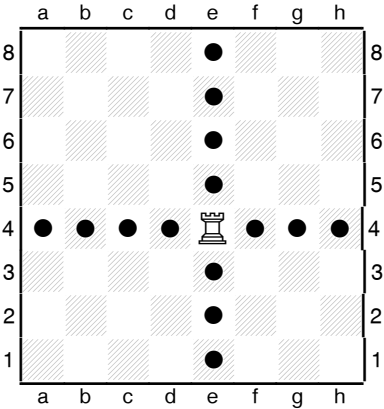

Satranç Tahtası

Kale

"Amiral Battı" oyununu oynamışsınızdır. Bu oyunda da kareleri dikeyler ve yataylar ile yani **KOORDİNATLARI** ile belirlersiniz.

Eğer diyagramlardaki gibi **KOORDİNATLI** bir satranç tahtanız varsa beyaz taşları 1 ve 2 **YATAYLARINA** ve siyah taşları 7 ve 8 **YATAYLARINA** dizerseniz işiniz kolaylaşır.

Taşlarınız da tahtadaki kareler gibi açık ve kapalı renklerde. Açık renkli taşlara **BEYAZ TAŞLAR** ve kapalı renkli taşlara **SİYAH TAŞLAR** diyeceğiz. Taşlarınız kırmızı ve sarı olsa bile onlar **BEYAZ TAŞLAR** ve **SİYAH TAŞLAR** olarak adlandırılır.

Bakın bakalım kaleye benzeyen **BEYAZ TAŞ** bulabilecek misiniz?

Kitaplarda Kale şu şekilde gözükmektedir:

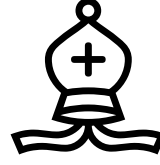
e4 adlı kareye bir Beyaz Kale koyun ki ilginç bir şekilde bu kare de beyazdır ve tahtanın görüntüsü de yanda görülen diyagramdaki gibi olmalıdır.

Satrançta altı değişik taş vardır. Her biri değişik bir hareket yeteneğine sahiptir. **KALE** ileri, geri, sağa, sola istediği kadar gidebilir.

Diyagramda e4'teki Kale siyah dairelerle işaretlenmiş tüm karelere gidebilir. Kale ileri doğru e5, e6, e7 veya e8'e gidebilir. Geriye doğru ise e3, e2 veya e1'e gider. Sola doğru d4, c4, b4 veya a4'e gidebilir. Sağa doğru ise f4, g4 veya h4'e gidebilir.

Fil beklendiği gibi iri değildir. İnce bele sahip orta boylu bir taştır. Ucunda ufak bir top vardır.

Kitapta Fil şu şekilde gözükmektedir :

Fil

Bir Fil bulunuz ve diyagramda olduğu gibi e4 karesine yerleştiriniz.

Fil çapraz olarak istediği kadar ileri ve geri yani kuzeybatıya, kuzeydoğuya, güneybatıya ve güneydoğuya gidebilir. Diyagramdaki Fil siyah dairelerle işaretlenmiş tüm karelere gidebilir. Kuzeybatıya doğru d5, c6, b7 veya a8'e gidebilir. Kuzeydoğuya doğru f5, g6 ve h7'ye gider. Güneydoğuya doğru f3, g2 ve h1'e gider. Güneybatıya doğru ise d3, c2 veya b1'e gidebilir.

Bu karelerin ortak noktalarının ne olduğunu görebiliyor musunuz? Evet doğru, hepsi **BEYAZ KARELERDİR**. Beyaz kareden harekete başlayan bir Fil sadece beyaz karede gider ve aynı şekilde siyah kareden harekete başlayan Fil de siyahlarda devam etmek zorundadır. Eğer oyunun başında aynı karede giden Filler varsa kesinlikle bir şeyi yanlış yapmışsınız demektir.

Artık Filin ve Kalenin nasıl gittiğini biliyorsunuz: Kale aşağı, yukarı, sağa, sola düz olarak gidiyor, Fil de çaprazlarda gidiyor.

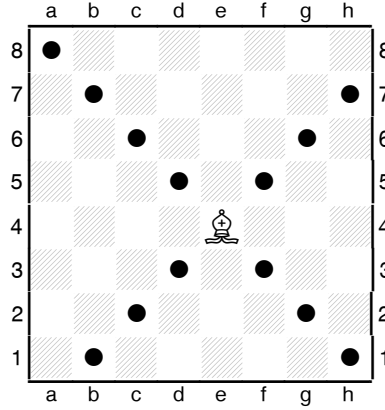
Bunları bilmek Vezirin nasıl gittiğini öğrenmeyi çok kolaylaştırır.

Vezir tahtadaki en uzun ikinci taştır ve üzerinde taç vardır.

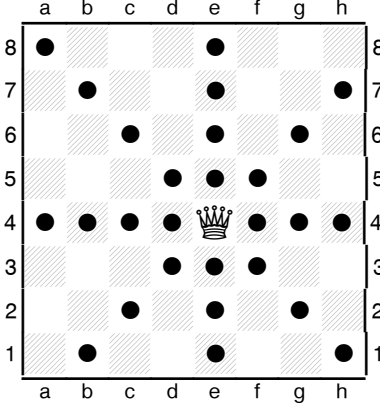
Kitaplarda Vezir şu şekilde gösterilecektir:

Vezir

18

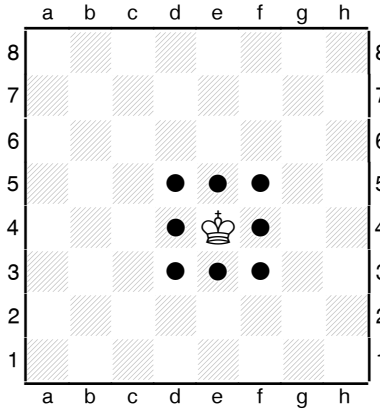
Vezir, Kale veya Fil gibi gidebilir. İnanılmaz bir taşır: Ordunuzun en kuvvetlisidir. Öyleyse oynarken Veziri kaybetmemeye çok dikkat etmeliyiz. Veziri diyagramda olduğu gibi e4'e yerleştirin.

Vezirin ne kadar kuvvetli olduğuna dikkat ediniz. Neredeyse tahtanın yarısına gidebilir: Toplam 27 kareye (sayın!).

Şah tahtanızdaki en uzun boylu taşır; ucu sivridir.

Kitapta Şahı şu şekilde göstereceğiz:

Şah her defasında bir yöne sadece bir kare gidebilir. Yandaki diyagramda görüldüğü gibi tahtanın ortasındaki bir Şah sekiz kareye gidebilir. Çok kuvvetli gözükmebilir ama bir sonraki derste Şahın çok önemli olduğunu göreceğiz.

Atı satranç takımınızda bulmanız çok kolaydır. At kafasına benzer.

Kitapta At şu şekilde gösterilecektir:

Atın hareketi, anlaşılması en zor olandır ama yan sayfadaki diyagrama bakarsanız anlayacaksınız. İki kare Kale gibi gider, sonra da L

harfî oluşturacak şekilde bir kare yana döner.

e4'teki At sekiz kareye gidebilir: d2, c3, c5, d6, f6, g5, g3 ve f2. Bu karelerin ortak noktalarının ne olduğunu farkedebildiniz mi? Doğru hepsi siyah karelerdir. Atın hareketini hatırlamanın diğer bir yolu da her zaman bulunduğu karenin tersi renge gidebileceğini bilmektir. Atı a1'e yerleştirirseniz sadece iki kareye gidebilir: b3 ve c2. e8'deki At dört kareye gidebilir: c7, d6, f6 ve g7.

Atın bir başka önemli özelliği daha vardır. Atlar zıplamayı severler değil mi? Dolayısıyla satrançta da Atlar atlayabilir. Diyagramdaki konumda d5'te siyah veya beyaz bir taş olsa da Beyaz At hala c5 veya d6'ya gidebilirdi.

Atla tahta başında ona alışana kadar oynayın. Atın a1'den h8'e gidebilmesi için kaç hamle yapmalı? Altı hamlede gidebilmeli. Örneğin c2, d4, f5, e7, g6, h8.

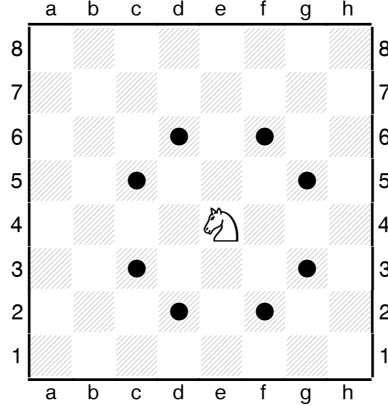
Takımınızda pek çok ufak taş bulabilirsiniz. Bunlara **ER** denir. Bazı kitaplarda **PİYON** ismi de verilmektedir.

Kitapta **ER** şu şekilde gösterilecektir:

Erlere tahtadaki en zayıf taşlardır. Her defasında sadece bir kare ilerlerler. Yandaki diyagramda b3'teki er b4'e gidebilir.

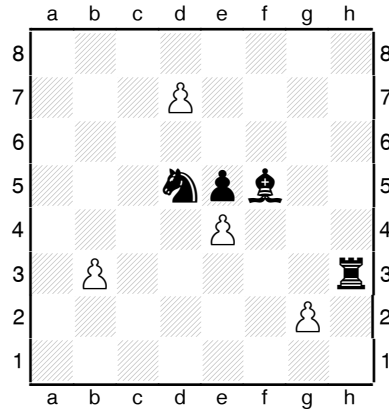
Diğer taşlardan farklı olarak, erler hareket ettikleri gibi taş alamazlar. Erlere ileri doğru çapraz olarak bir kare ilerisindeki taşları alabilir. Yandaki diyagramda e4 eri ileri doğru gidemez: e5'teki Siyah er yüzünden önü tıkanmıştır. Ama e4 eri d5'deki Siyah Atı veya f5'teki Siyah Fili alabilir.

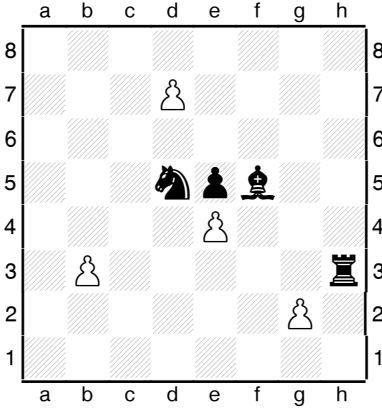

19

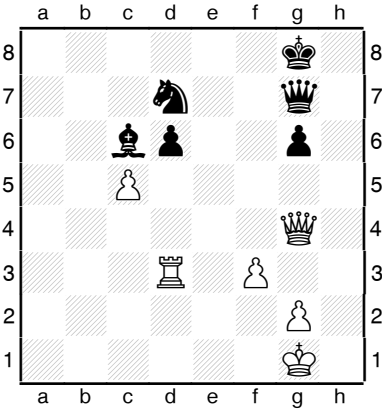

Er

20

Çok zayıf olduklarından erlerin bazı özel hakları vardır. Bunlardan biri isterse ilk hamlede bir yerine iki kare ilerleyebilmesidir. Tüm erler oyuna ikinci yatayda başlarlar dolayısıyla yandaki diyagramda g2 eri daha oynamamıştır. Bu konumda üç hamlesi vardır. Bir kare ilerleyerek g3'e gidebilir, iki kare ilerleyerek g4'e gidebilir veya h3'teki Siyah Kaleyı alabilir.

Erlerin onları daha önemli yapan bir başka özelliği daha vardır. Bir er tahtanın sonuna ulaştığında yerine bir başka taş; Vezir, Kale, Fil veya At koyabilirsiniz. Buna **ERİN ÇIKMASI** denir. Diyagramda d7'deki er d8'e ilerleyip Vezir, Kale, Fil veya At olabilir. Herhalde eri Vezir yapmayı tercih edersiniz çünkü fark ettiğiniz gibi Vezir tahtadaki en güçlü taştır. Tahtada Veziriniz olsa bile yeni Vezir çıkabilirsiniz. Hatta 9 Vezire bile sahip olabilirsiniz! Aynı durum diğer taşlar için de geçerlidir.

şimdi yandaki diyagrama bakın. Kaç tane **ALIş** görebiliyorsunuz?

Erlerin nasıl aldığını biliyoruz. Diyagramdaki erlerden biri aliş yapabilir mi? Evet; c5'teki Beyaz er d6'daki Siyah eri alabilir. Ve d6'daki Siyah er de c5'teki Beyaz eri alabilir. **ALIş** yaptığınız zaman kendi taşınızı rakibin taşının bulunduğu yere götürürsünüz ve rakip taşı da dışarı çıkartırsınız.

SATRANÇ DAMA GİBİ DEĞİLDİR. TAşIN ÜZERİNDEN ATLAYARAK ALIş YAPMAZSINIZ.

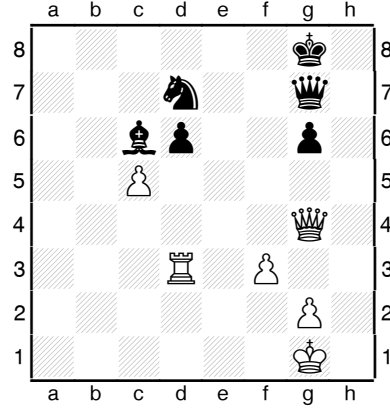
Diğer taşlar da hareket ettikleri gibi **ALIş** yaparlar. d3'teki Beyaz Kale ne **ALABİLİR**? Evet d6'daki Siyah eri. c6'daki Siyah Fil ne **ALABİLİR**? Doğru, f3'teki Beyaz eri. g4'teki Beyaz Vezir iki taş ala-

bilir. Bulabilir misiniz? Doğru: d7'deki Siyah At ve g6'daki Siyah er. Ya Siyah At? O bir şey alabilir mi? Evet doğru Siyah At ve Filin üzerinden atlayarak c5'teki Beyaz eri alabilir.

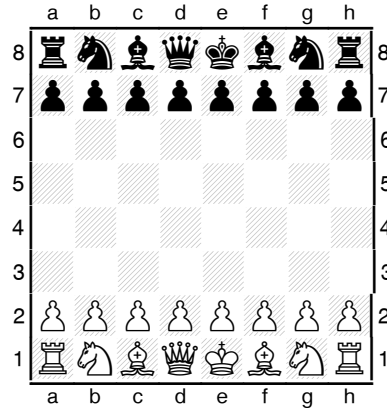
d3'teki Beyaz Kale f3'teki Beyaz eri alabilir mi? **HAYIR: KENDİ TAŞLARINIZI ALAMAZSINIZ.** c5'teki Beyaz er c6'daki Siyah Fili alabilir mi? **HAYIR: ERLER İLERİ DÜZ GİDER AMA İLERİ DOĞRU ÇAPRAZ ALIRLAR.** g4'teki Beyaz Vezir g7'deki Siyah Veziri alabilir mi? **HAYIR SADECE ATLAR ATLAYABİLİR.**

Artık taşların hareketlerini ve nasıl aldıklarını bildiğimize göre, oyuna başlamak için tahtayı dizelim. Bunu şu şekilde yapabiliriz:

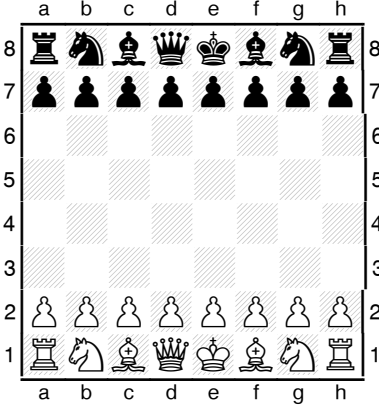
1. SAĞ tarafta **BEYAZ** kare olduğundan emin olun.
2. **BEYAZ** taşları 1 ve 2 numaralı **YATAYA**, **SİYAH** taşları da 7 ve 8 numaralı **YATAYA** koyunuz.
3. **KALELERİ KÖŞELERE** koyun: a1 ve h1, a8 ve h8.
4. **ATLARI KALELERİN** yanlarına koyun: b1, g1, b8, g8.
5. **FİLLERİ ATLARIN** yanına koyun: c1, f1, c8, f8.
6. **BEYAZ VEZİRİ, BEYAZ KARE** olan d1'e ve **SİYAH VEZİRİ SİYAH KARE** olan d8'e koyun. Unutmayın ki **VEZİRLER KENDİ RENKLERİNDEKİ KARELERDEDİR.**
7. **BEYAZ ŞAHI, SİYAH KARE** olan e1'e ve **SİYAH ŞAHI, BEYAZ KARE** olan e8'e koyun.
8. **ERLERİ, BEYAZ ERLER** a2'den h2'ye ve **SİYAH ERLER** de a7'den h7'ye olmak üzere diğer taşların önüne yerleştirin.

21

Başlangıç Konumu

22

Başlangıç Konumu

Tüm taşların nasıl hareket ettiğini ve başlangıç konumunu dizmeyi bildiğinize göre neredeyse oynamaya başlatabilirsiniz.

SATRANÇ OYNARKEN BEYAZ HER ZAMAN İLK HAMLEYİ YAPAR. OYUNCULAR SIRAYLA OYNARLAR. ÖNCE BEYAZ SONRA SİYAH, SONRA TEKRAR BEYAZ VE BU BÖYLE DEVAM EDER.

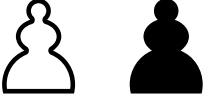
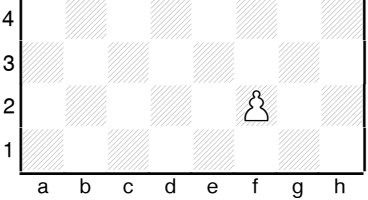
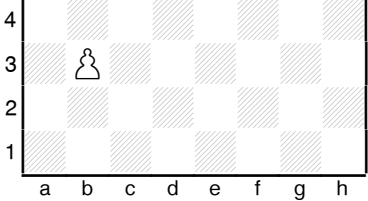
Başlangıç konumuna tekrar bakın. Beyaz hangi taşlarla oyuna başlayabilir? Oynayabilen taşlar sadece **ERLER** ve **ATLARDIR**. **ERLERDEN** herhangi birini **BİR KARE** veya **İKİ KARE** ilerletebilirsiniz.

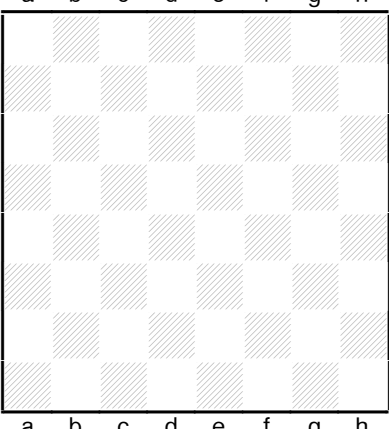
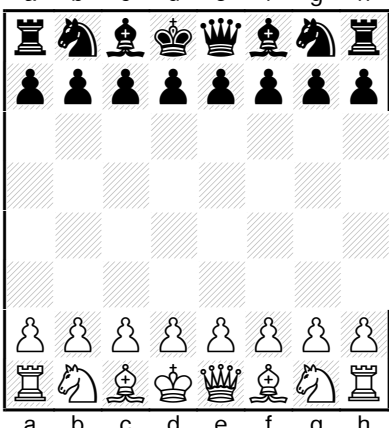
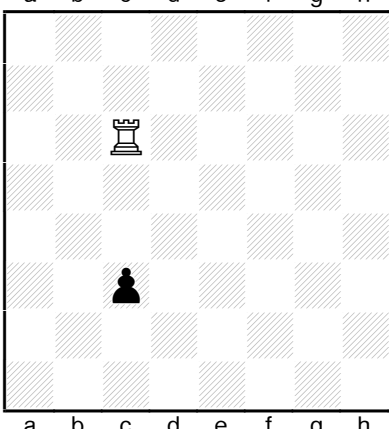
İki **AT** da **İKİ KAREYE** gidebilir. Başlangıçta Beyazın toplam **YİRMİ HAMLESİ** vardır.

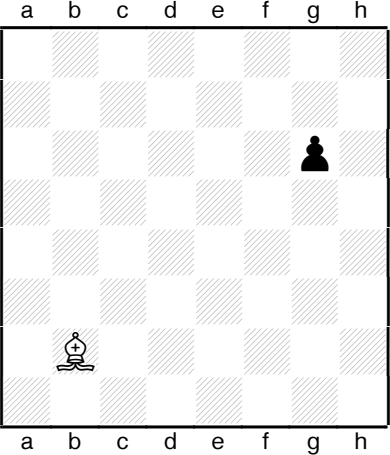
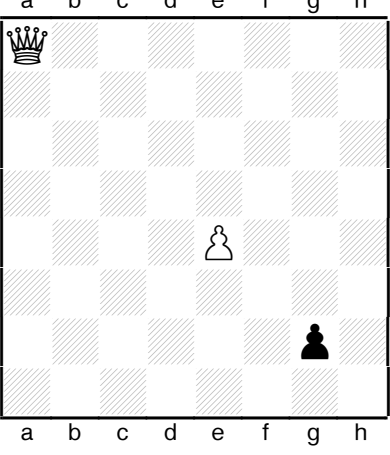
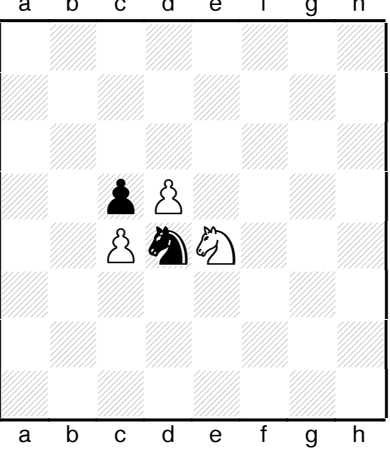
Satranç oynamaya başlamadan önce bilmeniz gereken bazı **ÇOK ÖNEMLİ KURALLAR** vardır. Bir sonraki derste bunları öğreteceğiz.

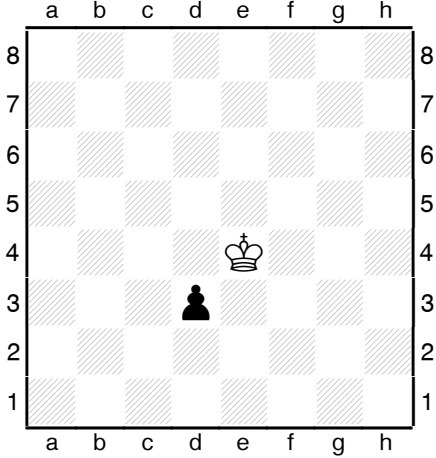
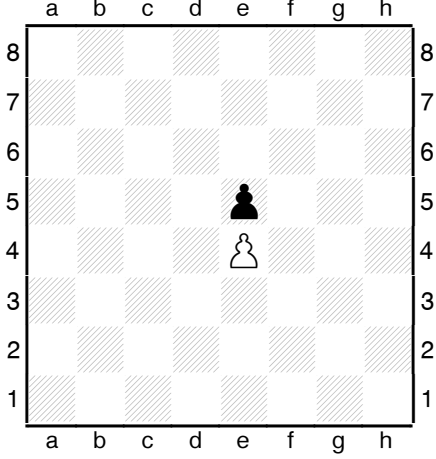
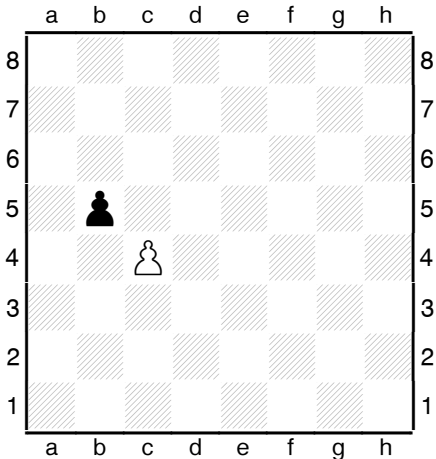
SEVİYE TESTİ 1

İSİM _____ TARİH _____

	<p>S1. Ucu sivri taşa verilen isim şudur:</p> <p>☐ Vezir ☐ Şah ☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S2. Yandaki taşa verilen isim :</p> <p>☐ Tavşan ☐ At ☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S3. Yandaki taşın ismi:</p> <p>☐ Kule ☐ Kale ☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S4. Bu küçük taşlara verilen isim:</p> <p>☐ Er ☐ Ufaklık ☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S5. Bu er henüz hiç ilerlemedi. İKİ KARE İLERLEYEBİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S6. Bu er daha önce sürüldü. İKİ KARE İLERLEYEBİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bilmiyorum</p>

	<p>S7.</p> <p>Yandaki satranç tahtasında SAĞ TARAFTA BEYAZ kare var. TAHTA DOĞRU MU ?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S8.</p> <p>BEYAZ VEZİR SİYAH KAREDE ve SİYAH VEZİR BEYAZ KAREDİR</p> <p>DOĞRU MU?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S9.</p> <p>BEYAZ KALE, SİYAH ERİ ALABİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>

	<p>S10.</p> <p>BEYAZ FİL, SİYAH ERİ ALABİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S11.</p> <p>BEYAZ VEZİR, SİYAH ERİ ALABİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S12.</p> <p>BEYAZ AT, SİYAH ERİ ALABİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>

	<p>S13.</p> <p>BEYAZ ŞAH, SİYAH ERİ ALABİLİR Mİ? .</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S14.</p> <p>BEYAZ ER, SİYAH ERİ ALABİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>
	<p>S15.</p> <p>BEYAZ ER, SİYAH ERİ ALABİLİR Mİ?</p> <p>☐ Evet</p> <p>☐ Hayır</p> <p>☐ Bilmiyorum</p>

ER SERTİFİKASI

Bu belge Mert Haznedaroğlu'nun

sertifikasını başarı ile aldığını

göstermektedir.

www.satrancokulu.com adına

Selim Gürcan

